

Studieplan

– 8 myten om cannabis

Denna studiecirkel är framtagen för föreningar och grupper av människor, som snabbt vill få en bra kunskap i cannabisfrågan. På tre träffar och minst nio studietimmar så får deltagarna ta del av följande material:

- Skriften ”8 myter om cannabis 3.0” av författaren, frilansreportern och föreläsaren Pelle Olsson
- En film som heter ”Cannabis – vad händer med barn och unga om cannabis blir lagligt i Sverige?”

Materialet är framtaget av studieförbundet Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet, NBV.

För er som vill veta mer

För er som vill veta mer om vad en studiecirkel och vad NBV är bjuder vi på några sammanfattande texter. Fördjupning finns på nbv.se. Tveka aldrig med att höra av er till NBV om ni har frågor eller vill veta mer om folkbildningen, våra metoder eller vad vi kan göra tillsammans.

Vad är en studiecirkel?

Studiecirkeln är en demokratisk arbetsform där deltagarna tillsammans lär sig mer om ett ämne de är intresserade av. Genom att deltagarna diskuterar, reflekterar och delar med sig av sina tankar och erfarenheter så ökar hela gruppens samlade kunskap. Studiematerial och studieplan ska stimulera till diskussioner och samtal, inte ge alla svar. I studieplanen finns inget facit, bara förslag till frågeställningar. Naturligtvis kan ni välja helt andra frågor att diskutera.

En studiecirkel består av minst tre personer, inklusive cirkelledaren. Gruppen bestämmer tillsammans med NBV vem som ska leda arbetet (cirkelledare) och bestämmer också hur de vill arbeta på och mellan träffarna.

För att räknas som studiecirkel ska ni:

- vara minst tre deltagare, inklusive ledaren och kan vara upp till 20 deltagare, varje deltagare ska delta vid minst tre träffar och minst en av de tre första träffarna
- träffas en till tre gånger per vecka, men det går också att träffas till exempel varannan vecka
- arbeta en till fyra studietimmar per gång, en studietimme är 45 min
- träffas minst tre gånger och totalt minst nio studietimmar
- arbeta tills det gemensamma målet har uppnåtts

Ta kontakt med närmaste NBV-kontor så hjälper de er att komma igång. Närmaste kontor hittar du på www.nbv.se.

Vad är NBV?

NBV är ett studieförbund som ägnar sig åt folkbildning genom att huvudsakligen genomföra studiecirkel och kulturprogram i samarbete med föreningar och grupper. Syftet är att ge människor möjlighet att få ökade kunskaper, utveckla sina idéer och intressen och få en personlig utveckling.

NBV, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet, får människor och idéer att växa. Vår verksamhet bygger på fritt och frivilligt folkbildningsarbete och vilar sedan 120 år tillbaka på idéerna om nykterhet, demokrati och föreningsliv. NBV är ett partipolitiskt neutralt och religiöst obundet studieförbund. Vårt uppdrag kommer från våra medlemsorganisationer och verksamheten möjliggörs genom tusentals ideella cirkelledare, föreningsfunktionärer samt stöd från stat, kommun och landsting.

- NBV har som utgångspunkt att varje människa i samverkan med andra växer genom folkbildning.
- NBV erbjuder människor att välja NBV för att öka sin kunskap, uppleva kultur och möta nykterhetsrörelsens idéer i en välkomnande miljö.
- NBV vill genom verksamheten stärka alla människors lika värde, ge verktyg för föreningsfrihet och rätten att uttrycka sina åsikter.

Bakgrund

Narkotikapolitiken står inför utmaningar och debatten är intensiv. Bakgrunden är de förändringar som skett i framför allt USA där medical marijuana successivt har införts i ett 30-tal delstater och legalisering av cannabis införts i åtta delstater. Som första land beslutade Uruguay redan 2012 att legalisera cannabis.

Från och med 17 oktober 2018 har legalisering införts i Kanada. Även i ett flertal länder i Europa tillåts "medicinsk" marijuana i olika former.

Odling av "medicinsk" cannabis i industriell skala har startat eller planeras att starta i ett flertal länder som Grekland, Australien, Libanon, Danmark och Lesotho. I USA och Kanada bedrivs odling och produktion av "rekreationell" marijuana i stor skala.

En ny kommersiell industri växer fram vid sidan av tobaks- och alkoholindustrin där också nya samarbeten utvecklas.

Det innebär att vi står inför en ny situation där cannabis tillåts i allt fler länder, normaliseras i kulturen och legala ekonomiska intressen ges utrymme att påverka marknaden och utvecklingen. En marknad omfattande drygt 100 miljoner personer finns nu för "rekreationell" marijuana och ytterligare något hundratal miljoner för "medicinsk" marijuana.

Det innebär också att vi nu bevittnar ett socialt experiment i stor skala där de modeller, teorier och antaganden som legat till grund för FN:s narkotikakonventioner och den nationella lagstiftningen och narkotikapolitiken i ökad grad utmanas.

Det som nu sker i USA, Kanada och i många andra länder har betydelse för och påverkan också på den svenska debatten.

Det bedrivs allt mer forskning om cannabis ur olika aspekter, om risker och skadeverkningar men också medicinska effekter. Kunskapsläget om cannabis och dess negativa effekter på individ och samhälle har aldrig varit större än nu. Samtidigt har paradoxalt nog perceptionen av riskerna med cannabisanvändning minskat bland vissa grupper.

Upplägg på studiecirkeln - 8 myter om cannabis

Grunden för denna studiecirkel är att ni träffas vid minst tre tillfällen. Det innebär att varje träff ska vara minst tre studietimmar (en studietimme = 45 minuter), men behöver ni mer tid så är det upp till gruppen att lägga till fler träffar.

Som grund för era samtal i denna studiecirkel finns två studiematerial:

- Till första träffen ska ni titta på filmen "Cannabis – vad händer med barn och unga om cannabis blir lagligt i Sverige?". Antingen kan ni titta på filmen inför träffen eller så ser ni filmen tillsammans under träffen. Filmen är knappt 16 minuter lång.
Kontakta NBVs verksamhetsutvecklare för att få tillgång till filmen.
- Till träff 2 och 3 ska ni ha läst delar av häftet "8 myter om cannabis 3.0" av journalisten Pelle Olsson.

I denna studieplan beskrivs varje träff med instruktioner till såväl deltagare som studiecirkelledare.

Träff 1: Filmen ”Cannabis – vad händer med barn och unga om cannabis blir lagligt i Sverige?”

Till första träffen ska ni titta på filmen ”Cannabis – vad händer med barn och unga om cannabis blir lagligt i Sverige?”. Antingen kan ni titta på filmen inför träffen eller så ser ni filmen tillsammans under träffen. Filmen är knappt 16 minuter lång.

Tips till dig som cirkelledare

Om ni är en helt ny grupp kan det vara bra att ha en presentationsrunda och göra en övning eller två för att lära känna varandra lite mer.

Frågor som kan vara intressanta att prata om är:

- Varför är du engagerad i cannabisfrågan?
- Vad vill du få ut av den här studiecirkeln?
- Vad tycker du om att göra när du inte är här?
- Vilka andra samhällsfrågor är du engagerad i?

Det kan också vara klokt att då och då fråga deltagarna om det var något särskilt de tänkte på när de såg filmen eller läste texterna. Diskussionsfrågorna här nedan är enbart förslag och det är bra och spännande att utforska deltagarnas egna frågeställningar och funderingar.

Diskussionsfrågor till första träffen

Nu har ni sett denna korta reportagefilm om cannabis i USA.

- Vad blev ni förvånade över? Och varför?
- Vad lärde ni er av filmen?

Dr. Lynn Fox beskriver hur cannabisbruk hos unga elever påverkar deras skolresultat, att det påverkar deras förnuft och sociala relationer. Hon beskriver det som att de tappar sin potential och slutar skolan med låg motivation och få färdigheter.

- Stämmer detta överens med den bild du hade av cannabisanvändare?
- Förekommer denna bild inom journalistiken eller inom populärkultur? Vilken bild av cannabisanvändare skildras oftast inom populärkulturen?

Filmen visar på en del sociala insatser för att minska bruket av cannabis.

- Vad tänker ni om deras verksamhet och förhållningssätt?

Aktivisten Steve DeAngelo beskriver fördelar med cannabis; utökad tålmod, utvecklad lekfullhet, ökad kreativitet och kärlek till naturen för att nämna några. Han beskriver det nästan som en andlig upplevelse.

- Tror ni att många cannabisanvändare lockas av denna nyandlighet?
- Vad är det som gör att cannabis och tankesättet runt drogen passar in i dagens samhälle?

I filmen ser ni en liten del av den kommersiella marknad som just nu växer rejält kring cannabisprodukter, särskilt med produkter som inte behöver rökas, till exempel läsk och godis.

- Vilka risker ser ni med dessa produkter?

Filmen och kommande häfte presenterar delar av den forskning som finns om cannabis och här blir forskningsläget allt tydligare. Trots det är debatten full av legaliseringsrörelsens argument (som vi ska fördjupa oss i under träff 2 och 3). Desinformation via sociala medier och internet i stort är vanligt förekommande.

- Källkritik och källtillit diskuteras allt mer och är en viktig aspekt när det gäller spridning av kunskap och desinformation kopplat till cannabis. Hur får vi fler att värdera forskningen och det vi faktiskt vet om cannabis?

Filmen avslutas med en fråga som verkligen tåls att diskuteras:

- Vad händer med barn och unga om cannabis blir lagligt i Sverige?

Träff 2: De 4 första myterna om cannabis

Inför denna träff ska alla deltagare ha läst sidorna 4 - 15 i Pelle Olssons ”8 myter om cannabis 3.0”, det vill säga de fyra första myterna om cannabis.

Tips till dig som cirkelledare

Börja gärna träffen med en runda om vad de särskilt kommer ihåg från förra träffen. Gå ett varv och undersök om de har funderat på något särskilt sedan första träffen.

Diskussionsfrågor till andra träffen

Första myten handlar om att cannabis inte alls är så farligt som många tror. I häftet beskrivs delar av den nya forskning som finns, men det pekas också på behovet av ytterligare kunskap.

- Hur farligt verkar cannabis vara, om ni jämför med andra former av narkotika eller saker i samhället som är farligt? Tillräckligt farligt för att motivera en omfattande skyddspolitik?
- De psykiska skadorna som listas på sidan 5, vilka kände ni till innan? Hur kommer det sig?
- Tycker ni att cannabisens skadeverkningar lyfts upp i den svenska debatten om cannabis? Hur kan de lyftas och spridas bättre?

Andra myten handlar om att alkohol är mycket värre och att detta skulle vara ett argument för att legalisera eller avkriminalisera cannabis.

- Det är tydligt att alkoholens och cannabisens skadeverkningar är olika. Hur relevant är det att jämföra dessa två droger?
- En stor skillnad mellan drogerna är att alkohol snabbare bryts ner av kroppen, vad får det för konsekvenser för hur samhället ska förhålla sig till cannabis? Vilka är riskerna med cannabis ur detta perspektiv?

Tredje myten handlar om att alla har rökt på. All form av forskning visar att detta inte stämmer och att användandet varierar rejält i olika delar av världen.

- I Sverige är användandet av cannabis relativt lågt. Varför tror ni att det är så?
- Jämför siffrorna för global användning och användning i Colorado på sidan 13, varför är skillnaden så stor tror ni?
- Vilken betydelse har fakta och forskningsresultat för svensk narkotikapolitik?

Fjärde myten handlar om att en del tycker att det är en rättighet att nyttja cannabis. Frågan handlar givetvis om individens och kollektivets frihet, som så ofta när det gäller skyddspolitik.

- Ska individen få bestämma själv om hen vill nyttja cannabis och andra droger? Vilka skäl tycker du finns för ett förbud av dessa produkter och därmed en begränsning av användarens frihet?
- Texten pekar också på, till exempel barns rätt att skyddas från olaglig narkotika. Hur ser du på omgivningens rätt till frihet och hur cannabis begränsar omgivningen?
- På sidan 15 beskrivs ett flertal yrken som vore olämpliga att utföra under påverkan av cannabis, kan ni komma på fler utifrån det ni nu har lärt er?

Träff 3: De 4 sista myterna om cannabis

Inför denna träff ska alla deltagare ha läst sidorna 16 - 29 i Pelle Olssons ”8 myter om cannabis 3.0”, det vill säga de fyra sista myterna om cannabis.

Tips till dig som cirkelledare

Det här är studiecirkeln sista träff. Passa på att kolla av med gruppen om det är något särskilt de vill diskutera, utöver diskussionsfrågorna här nedan.

Stäm också av intresset att lära er mer om detta ämne. NBV har en fördjupande studiecirkel som heter Cannabislotsen. Hör av dig till din NBV-kontakt om intresse finns.

Avsluta gärna med en runda: Låt alla säga något som varit extra bra med er studiecirkel och något man särskilt kommer att minnas.

Diskussionsfrågor till tredje träffen

Femte myten handlar om cannabis som läkemedel. Inledningsvis får vi veta att den amerikanska legaliseringsrörelsen har som huvudstrategi att jämställa cannabis med läkemedel. Detta görs även i Sverige.

- Sista meningen i kapitlet lyder "Även om cannabis mot all förmodan skulle godkännas som läkemedel är det givetvis inget argument för legalisering av annat bruk". Ändå verkar legaliseringsrörelsen ha det som bärande strategi. Varför tror ni att de har det?
- De mediciner som finns på marknaden är alltså cannabinoider och inte cannabis. Vad är skillnaden?
- I texten beskrivs till exempel Kalifornien som först legaliserade cannabis i medicinskt syfte redan på 00-talet och som den 1 januari 2018 legaliserade även för rekreationellt syfte. Legaliseringen genomfördes trots att forskningen kan uppvisa få goda argument och trots avrådan från samtliga amerikanska läkarorganisationer. Hur kan det ha blivit så här?

Sjätte myten handlar om att man blir lugn och fridsam av cannabis. Texten beskriver att det typiska cannabisruset gör att man är lugn och avslappnad men att bilden inte är så enkel.

- Texten beskriver ett flertal extrema våldsbrott där gärningsmannen, enligt tidningsuppgifter, varit storkonsument av cannabis. Kände ni till detta? Är media bra på att beskriva kopplingar mellan narkotika och våldsbrott?
- Om vi leker med tanken att all forskning enhälligt skulle peka på att man blir lugn och fredlig av cannabisanvändning (vilket alltså inte är fallet), skulle det ändå vara ett starkt argument för att legalisera drogen?
- Texten beskriver ett flertal studier med motsägelsefulla eller otydliga forskningsresultat. Hur vana är ni att tolka forskningsresultat? Tror ni att mottagarens ideologiska position påverkar hur vi tolkar och förhåller oss till forskning om till exempel narkotika? Är journalister och debattörer i Sverige bra på att beskriva forskningsläget gällande till exempel cannabis?

Sjunde myten handlar om att förbud inte hjälper. Som bevis mot denna myt lyfts till exempel Colorado som legaliserat cannabis sen några år tillbaka.

- När legaliseringsförespråkare hävdar att förbud inte hjälper, vad menar de då? Vad är det som blir bättre, enligt dem, om drogen görs laglig?
- I texten beskrivs jämförande siffror mellan Portugal och Sverige. Skulle användandet öka om man legaliserade cannabis i Sverige? Vad skulle man kunna sätta in för åtgärder för att trots allt minska skadeverkningarna, vid en eventuell legalisering?
- Myten om att legalisering skulle skada den svarta marknaden är stark. Hur kommer det sig?

Åttonde och sista myten handlar om att cannabis förbjöds av en slump. Texten beskriver tvärt emot denna myt att arbetet varit systematiskt och medvetet, inte minst inom ramen för FN:s internationella arbete.

- Vad känner ni till om FN:s allmänna narkotikakonvention?

Snart är denna studiecirkel slut men diskutera gärna denna sista fråga:

- Vilket eller vilka argument tycker ni är starkast för att cannabis fortsatt ska vara en olaglig drog?
- Skulle ni känna er bekväma med att ta diskussionen med en person som förespråkar legalisering av cannabis?
- Vad vill ni lära er mer av?

Glöm inte att NBV har en fördjupande studiecirkel som heter "Cannabislotsen". Cannabislotsen bygger på Pelle Olssons bok Big Marijuana, Fri Förlag (ISBN 978-91-89572-20-1). Hör av dig till din NBV-kontakt om intresse finns!

Se även skriften "Cannabis som medicin – historia – politik – forskning" skriven av Pelle Olsson är också relevant i sammanhanget (ISBN 978-91-89572-20-1).

Rapporten "The health and social effects of nonmedical cannabis use" från Världshälsoorganisationen, WHO (ISBN 978-92-1510-24-0) innehåller en mängd intressanta och viktiga fakta.